

KİTAP TAHLİLİ

Yıldız DEVECİ BOZKUŞ
TRT 6 Kanal Koordinatörlüğü
yildizdeveci@gmail.com

RUS ORDUSU KURMAY BAŞKANI TUĞGENERAL L. M. BOLHOVİTİNOV 11 ARALIK 1915 TARİHLİ RESMİ ERMENİ RAPORU

Yazar: Mehmet PERİNÇEK

İstanbul, Doğan Kitap Yayınları, 2009, 107 Sayfa.

Mehmet Perinçek tarafından hazırlanan “Rus Ordusu Kurmay Başkanı Tuğgeneral L. M. Bolhovitinov 11 Aralık 1915 Tarihli Resmî Ermeni Raporu” adlı eser 107 sayfadan oluşmaktadır. Sekiz bölümden oluşan raporun her bölümünde belgelerin Rusça orjinallerinin Türkçe karşılığına da yer verilmiştir. Kitabın sonuna Rus arşivlerinden derlenmiş konuyla ilgili bazı fotoğraflar da eklenerek esere görsel bir zenginlik katılmıştır.

Kitap genel olarak Birinci Dünya Savaşı sırasında Rus ordularında savaşmak üzere kurulan Ermeni gönüllü birliklerinin hazırladıkları raporların gerçeklerden ne kadar uzak olduğunu ve Ermeni gönüllü birliklerinin üst düzey Rus yetkililerini yanıltmak için hazırladıkları raporların çarpıtmalardan oluştuğunu belgeler ışığında ortaya koymaktadır.

Rus Kafkas Ordusu’nun Birinci Dünya Savaşı sırasında bir dönem kurmay başkanlığını yapan L. M. Bolhovitinov’un 11 Aralık 1915 tarihli raporu, Ermeni meselesinin en sıcak olduğu bir dönemde yaşanan gelişmeleri ele almasının yanı sıra konunun birinci derece sorumluları tarafından hazırlanmış olması yönüyle de oldukça dikkat çekicidir.

Türkiye’yle Kafkas Cephesi’nde bizzat savaşan üst düzey Çarlık komutanının hazırladığı ve 65 sayfadan oluşan bu rapor Kafkasya valisinin askeri işlerden sorumlu yardımcısına sunulmuştur. Belgenin bir diğer özelliği de 11 Aralık 1915 tarihinde Tuğgeneral L. M. Bolhovitinov’un Osmanlı İmparatorluğu’yla savaş halinde olan Çarlık Rusyası’nın Kafkas Cephesi’ndeki en üst düzey askeri yetkilisi olmasıdır. Dolayısıyla söz konusu rapor propaganda amacıyla değil

tamamen bir iç yazışma ve üst düzey yetkilileri bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olması nedeniyle de önemli bir kaynaktır.

Tuğgeneral Bolhovitinov'un, söz konusu raporu hazırlama gerekçesi olarak Ermeni gönüllü birlikleri liderlerinin Kafkas ordusu başkomutanına sundukları raporlardaki yanlışları ve çarpıtmaları düzeltmek olduğunu belirtmesi bu noktada Ermeni birliklerinin konuyu nasıl çarpıttıklarına resmi bir açıklık getirmesi yönüyle dikkat çekicidir. Raporun önemli bir diğer özelliği ise Bolhovitinov'un Ermeni gönüllü birliklerinin raporlarındaki iddiaları doğrudan aktararak bu iddiaların geçersizliğini Çarlık Rusyası kaynaklarıyla ortaya koymasındır. Bu yönüyle Ermeni iddialarının, söz konusu dönemde Türkiye ile savaş halinde bir ülke olan Rusya tarafından dahi gerçeklerden uzak olarak değerlendirildiğini söylemek mümkündür.

Bolhovitinov'un raporu ayrıca Ermeni gönüllü birlikleri arasında da çeşitli çelişkilerin yaşandığını ortaya koymaktadır. Rapor Ermeniler arasındaki çelişkilerin zaman zaman cinayetlerle sonuçlandığını ve gönüllü harekette yer alanların daha ziyade çıkar çatışması içinde olduklarını gözler önünde sermektedir. Birinci Dünya Savaşı sırasında verilen kayıpların da gönüllü birlikler tarafından sürekli fazla gösterildiği ve Ermenilerin verdikleri rakamların asla güvenilir olamayacağını da altı çizildiği görülmektedir. Bu bağlamda raporun VIII. Bölümüne Ermeni kayıplarına dair verilen rakamlarla ilgili olarak Kafkas Ordusu Başkomutanının "Bunlar Doğru mu" ibaresi eklemiş olması Ermeni kayıplarının gerçekliğini sorguladığını göstermesi açısından dikkate değerdir.

Üç ayrı başlık altında değerlendirebileceğimiz Bolhovitinov'un raporu genel olarak Birliklerin oluşturulması, faaliyetleri, Rus hükümetinin Ermenilerle ve Türkiye'nin diğer milletleriyle olan ilişkileri ve Ermenilerin savaştan ve birliklerin harekâtlarından dolayı yaşadığı felaketler üzerinde durduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak günümüzde 1915 Olaylarının sık sık gündeme taşındığı bir dönemde Ermeni iddialarını büyük oranda çürüten böylesine güçlü ve önemli bir raporun Rusça orijinaliyle birlikte okuyucuların hizmetine sunulmuş olması konuyla ilgili önemli bir eksikliği gidermesi bakımından dikkate değerdir. Ayrıca Türkiye'de 1915 Olaylarıyla ilgili olarak çalışan birçok akademisyen ve araştırmacının bu önemli raporla birlikte, Ermeni sorunu konusunda bir başka ülkenin söz konusu dönemdeki olaylara bakış açısının ne olduğunu da net bir şekilde anlayacağını da söylemek mümkündür.